

Ön - MGK gerilimi üstüne

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Öyle anlaşılıyor ki bu hükümet devam ettikçe, her ay sonunda, MGK toplantısına yaklaştıkça bir gerilim ortamında yaşayacağız.

Belli bir söylem (MGK kararları uygulanmakta mıdır, savsaklanmakta mıdır?) etrafında cereyan ediyormuş gibi görünen bu gerilim aslında kökleri çok daha derinde olan ikinci bir tabakadan beslenmektedir.

Bu düzlemi üç eksenli bir açıklama mekanizmasıyla tanımlamakta yarar olabilir.

Bugünkü tartışmanın özü öncelikle taşra - merkez arasındaki ilişkilerde aranmalıdır.

Merkezin elitist ve devletçi - kurumcu yapısına karşılık taşranın daha amorf ve kaygan yapısı bu çatışmanın belkemiğini oluşturmaktadır. Kuşkusuz, devletçi - kurumcu bir yapıdan söz açıldığında merkezin belli bir zihniyeti dayattığını da dile getirmiş oluyoruz. Bu da kurucu ideolojiyle belirlenen bir anlayışın şöyle ya da böyle kabul ettirilmesi isteminden başka bir şey değildir. Taşra, kendi söylemini geliştirmeye çalışarak ve ona bağlı kalma çabasını göstererek bu gelişmeye belli ölçülerde direnmektedir.

İkinci olgu tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır ve 'değerler sistemi' zıtlaşması diye özetlenebilir.

Gerçekten de merkezden 'dikte' edilen ideolojinin üzerine oturduğu belli bir değerler sistemine karşılık taşranın 'üretmekten' çok gelenekten 'getirdiği' belli bir değerler sistemi söz konusudur. Merkez, bu değerler sisteminin parçalanmasını ve yerine kendi önerisinin yerleştirilmesini istemektedir. Bu, öznellik açısından ve kabul tercihleri yönünden farklı olmaması gereken değer sistemleri arasında açık bir hiyerarşi dayatmasına dönüşmektedir. Kimlik, aidiyet, öteki, farklılık gibi kavramların muğlaklaştığı ve demokrasinin sorunlu bir hale geldiği nokta tam da burasıdır.

Üçüncü husus geleneğin parçalanmasıyla geleneğin eklenmesi arasındaki ilişkidir.

Kabul etmek gerekir ki merkezin bu tartışma içindeki konumu daha çok modernist bir anlayışla iç içe geçmiştir. Tekçil bir tercih ve yaklaşımın bir görüşü, tasarlanmış ve kurgulanmış bir doğru adına kitlelere dayatması demek olan modernizasyon Türkiye'de geç yirminci yüzyılda kendisini bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Bunun ana nedeni de kurucu ideolojinin baştan beri bu mantığa yaslanıyor olmasıdır.

Kurucu ideolojinin bu tercihten ve anlayıştan vazgeçmesi, çok yanlış bir biçimde, onun kendi kendisini inkârı gibi algılanmaktadır. Oysa böyle bir yaklaşım o ideolojinin içinde barındırdığı düşünce sistemiyle değil onun siyasallaştırılmasıyla, onun siyasal bir araca indirgenmesiyle ilgili bir husustur. Eğer öteki yanından bakılırsa, kurucu ideolojinin içinde bu bağlamı aşmaya yetecek bir birikim bulundurduğu da görülebilir.

Dolayısıyla, böylesi bir anlayış kurucu ideolojiyi gelenekleştirme çabasıdır. Halbuki, öte yandan da kurucu ideolojinin kendisini yerleşik geleneksel tercihleri kırma edimi olarak tanımladığı görülmektedir. Bu durumda merkezin gelenek - kurucu ideoloji - kurumsal yapı eksenini üstüne oturmasına karşın taşra 'bu' geleneği görmezden gelen bir açılım sunar gibidir.

O noktada yanılığa düşmemek gerekir. Çünkü, taşranın yaklaşımı da bir başka geleneği kendisine sunulan tercihe dayatması olarak ortaya çıkmaktadır. Sorun, giderek iki geleneğin çatışmasına indirgenmektedir. Dikkat edilmesi gereken husus bu çatışmanın 'metodik' bir modernizm - antimodernizm arasında değil, 'düşünsel' bir modernizm - premodernizm arasında cereyan ediyor olmasıdır.

Böylesi bir gerilimin merkezîyetçi bir 'dictum'la çözülmesi neredeyse olanaksızdır. Sorun, bütün bunların da ötesinde, ortamın siyaset dışına kaydırılmış olmasındadır. Bu da ikili bir olgudur. Bugün hem merkez siyaset dışıdır hem de merkeze karşı gücü oluşturan odak yeterince 'siyasal' değildir. Yani, o odak da kendisini çoğulculuk, katılım, fark kavramlarıyla bütünleştirmemiştir. O da merkezîyetçi, dışlayıcı, yadsımacı, hiyerarşiktir.

Ortam yeniden siyasallaştırılmadıkça ya da siyasal yeniden geriye getirilmedikçe bu gerilimin artarak süreceğini söylemek kehanet değildir.